

สรุปผลการวิจัย อภิปราย และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง "การเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยที่ได้จากการฟังนิทานด้วยการเล่าโดยให้หุ่นกับรูปภาพ" นั้น ครอบคลุมเนื้อหาสาระที่สำคัญดังต่อไปนี้ คือ

วัตถุประสงค์

เพื่อเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยที่ได้จากการฟังนิทานด้วยการเล่าโดยให้หุ่นกับการเล่าโดยใช้รูปภาพ

สมมติฐานการวิจัย

1. ความคิดสร้างสรรค์ด้านความคิดคล่องแคล่ว ความคิดริเริ่ม และความคิดละเอียดลออของเด็กปฐมวัยที่ได้จากการฟังนิทานด้วยการเล่าโดยให้หุ่นกับการเล่าโดยใช้รูปภาพแตกต่างกัน
2. ความคิดสร้างสรรค์ด้านความคิดคล่องแคล่ว ความคิดริเริ่ม และความคิดละเอียดลออของเด็กปฐมวัยที่ได้จากการฟังนิทานด้วยการเล่าโดยให้หุ่นหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง
3. ความคิดสร้างสรรค์ด้านความคิดคล่องแคล่ว ความคิดริเริ่ม และความคิดละเอียดลออของเด็กปฐมวัยที่ได้จากการฟังนิทานด้วยการเล่าโดยใช้รูปภาพหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง

ตัวอย่างประชากร

ตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัย เป็นนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 ปีการศึกษา 2531 โรงเรียนสาธิตอนุบาลละอออุทิศ สหวิทยาลัยรัตนโกสินทร์ สวนดุสิต กรุงเทพมหานคร จำนวน 30 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มอย่างง่ายจากนักเรียน 8 ห้องเรียนให้ได้นักเรียน 1 ห้องเรียน จากนั้นผู้วิจัยใช้แบบทดสอบวัดความคิดสร้างสรรค์ โดยอาศัยรูปภาพแบบ ก ของทอแรนซ์ (Torrance Test of Creative Thinking Figural Form A) สอนนักเรียนทั้ง 30 คน แล้วนำผลมาตรวจให้คะแนน นำคะแนนสอบมาจับคู่ (match by pair) เพื่อจัดตัวอย่างประชากรแยกออกเป็นกลุ่มทดลอง 2 กลุ่ม กลุ่มละ 15 คน และทดสอบค่าที (t-test) จากนั้นผู้วิจัยใช้การสุ่มอย่างง่ายโดยการจับฉลากได้กลุ่มทดลองที่ 1 เป็นกลุ่มที่ฟังนิทานด้วยการเล่าให้หุ่นและกลุ่มทดลองที่ 2 เป็นกลุ่มที่ฟังนิทานด้วยการเล่าโดยใช้รูปภาพ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์โดยอาศัยรูปภาพแบบ ก ของทอแรนซ์ (Torrance Test of Creative Thinking Figural Form A) ซึ่ง ดร.อาร์ รังสินธ์ ได้แปลเป็นภาษาไทย แบบทดสอบนี้กรมการฝึกหัดครูได้ทำการวิจัยและหาความเชื่อมั่นในการให้คะแนนและหาความเที่ยงตรงแล้ว และผู้วิจัยได้ใช้คู่มือการตรวจให้คะแนนของกรมการฝึกหัดครูพร้อมทั้งได้ฝึกตรวจให้คะแนนจากผู้เชี่ยวชาญด้วย นอกจากนี้ ผู้วิจัยได้นำแบบทดสอบนี้ไปทดสอบกับนักเรียนโรงเรียนสาธิตอนุบาลละอออุทิศที่ไม่ใช่ตัวอย่างประชากร จำนวน 60 คน หลังจากนั้นนำคะแนนที่ได้มาหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างความคิดคล่องแคล่วกับความคิดริเริ่ม ความคิดคล่องแคล่วกับความคิดละเอียดลออ และความคิดริเริ่มกับความคิดละเอียดลออ ได้ค่าสหสัมพันธ์ เป็น 0.94 0.76 และ 0.73 ตามลำดับ ซึ่งแสดงว่า แบบทดสอบฉบับนี้มีความเที่ยงในการนำไปใช้

2. แผนการเล่านิทานโดยใช้หุ่นและรูปภาพที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น รูปแบบละ 8 แผน ซึ่งได้รับการตรวจพิจารณาแก้ไขให้เหมาะสมจากผู้ทรงคุณวุฒิ 5 ท่าน ทั้งผู้วิจัยยังได้นำไปทดลองใช้รูปแบบละ 1 แผน กับนักเรียนในระดับเดียวกันที่ไม่ใช่ตัวอย่างประชากร รูปแบบละ 10 คน เพื่อศึกษาความเหมาะสมในด้านระยะเวลา ความยากง่ายของภาษาที่ใช้ ความเหมาะสมของกิจกรรม อุปกรณ์และคำถามที่ใช้กับเด็ก เพื่อปรับปรุงแก้ไขแผนการเล่านิทานให้เหมาะสมที่สุดก่อนนำไปใช้กับตัวอย่างประชากร

การดำเนินการทดลอง

หลังจากผู้วิจัยได้ตัวอย่างประชากร ซึ่งมีความคิดสร้างสรรค์ใกล้เคียงกัน โดยใช้แบบทดสอบวัดความคิดสร้างสรรค์ และจัดกลุ่มตัวอย่างประชากรแยกเป็นกลุ่มทดลอง 2 กลุ่ม คือ กลุ่มทดลองที่ 1 ฟังนิทานด้วยการเล่าโดยใช้หุ่น และกลุ่มทดลองที่ 2 ฟังนิทานด้วยการเล่าโดยใช้รูปภาพ ผู้วิจัยได้ดำเนินการทดลองตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ผู้วิจัยดำเนินการทดลองตามแผนการเล่านิทานที่สร้างขึ้น รูปแบบละ 8 แผน โดยใช้เวลาสอนกลุ่มละ 4 สัปดาห์ ๆ ละ 2 ครั้ง ครั้งละ 1 แผนเป็นเวลา 30 นาที ในช่วงเวลา 9.15 - 9.45 น. และ 9.45 - 10.15 น.

2. หลังการทดลองผู้วิจัยนำแบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์ฉบับเดิมไปทดสอบตัวอย่างประชากรทั้ง 2 กลุ่มอีกครั้ง (post-test)

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนความคิดสร้างสรรค์ตามองค์ประกอบแต่ละด้าน หลังการทดลองของตัวอย่างประชากรทั้ง 2 กลุ่ม โดยการทดสอบค่าที (t-test)
2. เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนความคิดสร้างสรรค์ตามองค์ประกอบแต่ละด้าน ของกลุ่มที่ฟังนิทานด้วยการเล่า โดยใช้หุ่นก่อนการทดลองและหลังการทดลอง โดยการทดสอบค่าที (t-test)
3. เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนความคิดสร้างสรรค์ตามองค์ประกอบแต่ละด้าน ของกลุ่มที่ฟังนิทานด้วยการเล่า โดยใช้รูปภาพก่อนการทดลองและหลังการทดลอง โดยการทดสอบค่าที (t-test)

สรุปผลการวิจัย

จากผลการทดลอง ปรากฏว่า

1. ความคิดสร้างสรรค์ด้านความคิดคล่องแคล่ว ความคิดริเริ่ม และความคิดละเอียดลออของ เด็กปฐมวัยที่ได้จากการฟังนิทานด้วยการเล่า โดยใช้หุ่นกับการเล่า โดยใช้รูปภาพ ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05
2. พัฒนาการทางความคิดสร้างสรรค์ด้านความคิดคล่องแคล่ว ความคิดริเริ่ม และความคิดละเอียดลออของ เด็กปฐมวัยที่ได้จากการฟังนิทานด้วยการเล่า โดยใช้หุ่น หลังการทดลองสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05
3. พัฒนาการทางความคิดสร้างสรรค์ด้านความคิดคล่องแคล่ว ความคิดริเริ่ม และความคิดละเอียดลออของ เด็กปฐมวัยที่ได้จากการฟังนิทานด้วยการเล่า โดยใช้รูปภาพ หลังการทดลองสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

อภิปราย

1. จากผลการวิจัยพบว่า เด็กปฐมวัยที่ฟังนิทานด้วยการเล่า โดยใช้หุ่นกับ เด็กปฐมวัยที่ฟังนิทานด้วยการเล่า โดยใช้รูปภาพ มีความคิดสร้างสรรค์ด้านความคิดคล่องแคล่ว ความคิดริเริ่ม และความคิดละเอียดลออ ไม่แตกต่างกันที่ระดับความมีนัยสำคัญ .05 แสดงว่า การเล่านิทาน โดยใช้หุ่นกับการเล่า โดยใช้รูปภาพนี้มีผลทำให้ความคิดสร้างสรรค์ไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับ

งานวิจัยของ ทิมพ์ทิล ทองโพบูลย์ (2529 : 34) ได้ศึกษาเปรียบเทียบการเรียนรู้ พฤติกรรมเอื้อเฟื้อของเด็กอายุ 4 - 6 ปี จากตัวแบบในนิทานภาพกับตัวแบบในนิทานประกอบหุ่น ผลพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่ดูตัวแบบในนิทานประกอบภาพมีพฤติกรรมเอื้อเฟื้อ ไม่แตกต่างจากกลุ่มตัวอย่างที่ดูตัวแบบในนิทานประกอบหุ่น ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากเหตุผลดังนี้ คือ

1.1 ผู้วิจัยได้สร้างแผนการเล่านิทานทั้ง 2 รูปแบบจากแนวคิดทฤษฎี และวิธีการสอนแบบสร้างสรรค์ที่มุ่งส่งเสริมให้เด็กเกิดความคิดคล่องแคล่ว ความคิดริเริ่มและความคิดละเอียดลออ เช่นเดียวกัน คือ

1.1.1 ฝึกให้เด็กมีความสังเกต คิดเดาเหตุการณ์จากสิ่งที่คลุมเครือ ไม่สมบูรณ์ (incompleteness) โดยก่อนเล่านิทาน กลุ่มทดลองที่ 1 ผู้วิจัยขีดหุ่นคอนหนึ่งของนิทาน แล้วถามคำถามให้เด็กอธิบาย เช่น ลองบอกซิว่ามีอะไรเกิดขึ้น เค้าซิว่าต่อไปเรื่องจะเป็นอย่างไร และกลุ่มทดลองที่ 2 ผู้วิจัยให้เด็กดูรูปภาพคอนหนึ่งของนิทานแล้วถามคำถามในลักษณะเดียวกัน ซึ่ง ทอแรนซ์ (Torrance 1973 : 7-9) ให้ความเห็นว่า ลักษณะความไม่สมบูรณ์ของสิ่งเร้า จะกระตุ้นกระบวนการเรียนรู้ของเด็ก ให้เด็กอยากรู้เพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ เกิดแรงจูงใจในการเรียนรู้ ซึ่งเด็กจะต้องใช้ความคิด เหตุผล จินตนาการ การผสมผสาน การเชื่อมโยง การคาดคะเนของเด็กจากสิ่งที่รู้เดิมบวกกับสิ่งที่เรียนรู้ใหม่ ทำให้เกิดความคิดในลักษณะต่าง ๆ คือ ความคิดคล่องแคล่ว ความคิดยืดหยุ่น ความคิดริเริ่ม และความคิดละเอียดลออ ดังผลการทดลองสอน ซึ่ง ทอแรนซ์ (Torrance) สอนเด็กโดยให้ดูภาพ แล้วให้เด็ก ๆ ลองคิดสิ่งที่ต้องการรู้จากภาพ ซึ่งไม่ปรากฏในภาพ ผลพบว่า วิธีการนี้สามารถกระตุ้นให้เด็กเกิดความคิดของตนเอง และคิดแปลกแตกต่างจากสิ่งที่ได้พบได้เห็น อันเป็นทางหนึ่งที่กระตุ้นให้เด็กคิดสร้างสรรค์และเรียนรู้การแก้ปัญหาต่อไป

1.1.2 ฝึกให้เด็กเกิดความรู้สึกนึกคิดในขณะที่ฟังหรือหลังจากการฟังนิทาน แล้วให้เด็กคิดโยงความสัมพันธ์ไปสู่สิ่งอื่นต่อไป โดยกลุ่มทดลองที่ 1 ผู้วิจัยเล่าโดยใช้หุ่นประกอบ และกลุ่มทดลองที่ 2 ผู้วิจัยเล่าโดยใช้รูปภาพประกอบ การใช้สื่อประกอบนี้เพื่อเชื่อมโยงสิ่งที่เป็นนามธรรมไปสู่รูปธรรมตามลักษณะทางสติปัญญาของเด็กปฐมวัย ซึ่งมีความคิดหรือเหตุผลในขั้นที่เป็นรูปธรรมมากกว่านามธรรม นอกจากนี้ การเล่านิทานโดยใช้สื่อประกอบจะช่วยให้การเล่ามีชีวิตชีวา น่าสนใจ และที่สำคัญคือ สื่อทั้งหลายจะช่วยให้จินตนาการของเด็ก ซึ่งเคยเป็นแค่ภาพเลื่อน ๆ กลับเด่นชัดยิ่งขึ้น (กิติยวดี บุญซื่อ 2527 : 93) หลังจากเล่านิทาน

ให้กลุ่มทดลองทั้ง 2 กลุ่มฟังแล้วผู้วิจัยตั้งคำถามให้เด็กตอบ ซึ่งเป็นลักษณะคำถามที่เด็กสามารถให้คำตอบได้หลาย ๆ อย่าง (divergent questions) ซึ่งการถามคำถามในลักษณะนี้ โชติ เพชรชื่น (2522 : 98) และ อุดมลักษณ์ กุลพิจิตร (2529 : 6-7) ให้ความเห็นสอดคล้องกันว่า เป็นลักษณะคำถามที่ช่วยส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ให้กับเด็ก หลังจากนั้นผู้วิจัยให้เด็กคิดสร้างเรื่องราวหรือคติบทสนทนาได้ตอบของตัวละครจากหุ่นหรือรูปภาพชิ้นใหม่ ซึ่งวิธีการนี้เป็นการฝึกทักษะในการฟังอย่างสร้างสรรค์ (a creative listening skill) ให้กับเด็กได้เป็นอย่างดี (William 1970 อ้างถึงใน อารี รังสินันท์ 2527 : 131)

1.1.3 ฝึกให้เด็กเรียนรู้วิธีระดมพลังสมอง (brainstroming)

ซึ่ง ออสบอน (Osborn อ้างถึงใน อารี รังสินันท์ 2527 : 110) ให้ความเห็นว่าเป็นวิธีที่ใช้ในการแก้ปัญหาและเป็นการส่งเสริมให้เด็กในหลายทิศทางหลายทาง คิดได้มากในช่วงเวลาที่จำกัด โดยผู้วิจัยให้กลุ่มทดลองทั้ง 2 กลุ่ม ต่างร่วมกันคิดตอบคำถามในลักษณะ divergent questions และร่วมกันคิดสร้างเรื่องราวชิ้นใหม่หรือร่วมกันคิดบทสนทนาได้ตอบของตัวละครจากรูปภาพหรือหุ่น ซึ่งการระดมพลังสมองนี้ กิติกร มีทรัพย์ (2530 : 32) ให้ความเห็นว่าสามารถส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ให้กับเด็กได้โดยความคิดหนึ่งจะต่อความคิดหนึ่งและต่อไม่ยังความคิดอื่นโยงกันประจวบจุกไข สดคล้องกับผลการทดลองของ พานส์ และ มิโด (Parnes and Meadows 1967 อ้างถึงใน อารี รังสินันท์ 2528 : 111) ที่ได้ทดลองวิธีระดมพลังสมองในการหาวิธีแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์โดยให้ทุกคนพูดถึงวิธีแก้ปัญหา ซึ่งใช้วิธีเปรียบเทียบโดยให้กลุ่มที่ .1 ใช้วิธีระดมพลังสมอง คือ ให้ทุกคนพูดเท่าที่คิดออกมา ไม่จำเป็นต้องเป็นวิธีแก้ปัญหาที่ดีและที่เกี่ยวข้อง ให้พูดเท่าที่มีความคิดโฉบแวบเข้ามาในสมอง ส่วนกลุ่มที่ 2 ให้เสนอวิธีคิดแก้ปัญหาเฉพาะความคิดที่ดีและมีความสัมพันธ์กับเรื่อง ปรากฏผลว่า ในระยะเวลาแก้ปัญหาเท่ากันกลุ่มที่ใช้วิธีระดมพลังสมองมีความคิดแก้ปัญหาได้มากและได้ผลว่ากลุ่มที่ต้องออกความคิดเฉพาะความคิดที่ดีและเกี่ยวเนื่องกันเท่านั้น นอกจากนี้ คอมพ์ตัน (Compton 1968 : 164-A อ้างถึงใน ประสิทธิ์ บัวคลี 2519 : 19) ได้ศึกษาจากกลุ่มตัวอย่าง 36 คน พบผลเช่นเดียวกับ พานส์ และ มิโด ว่ากิจกรรมประเภท "brainstroming" ของนิสิตมหาวิทยาลัยสามารถเพิ่มความสามารถทางการคิดสร้างสรรค์ได้

แผนการเล่านิทานโดยใช้หุ่นและรูปภาพซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นนี้ จะเห็นได้ว่า มีกิจกรรมที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ โดยจัดในช่วงทั้งก่อนการเล่า ระหว่างเล่า และหลังเล่า นิทานเช่นเดียวกัน โดยเริ่มด้วยการกระตุ้นกระบวนการเรียนรู้ สร้างแรงจูงใจให้อยากรู้

ด้วยสิ่งเร้าที่ไม่สมบูรณ์ คือ การแสดงฉากหนึ่งของหุ่นหรือภาพตอนหนึ่งของนิทาน และตั้งคำถามให้เด็กคิด หลังจากนั้นให้เด็กได้สร้างจินตนาการไปกับการฟังนิทานประกอบการแสดงของหุ่นหรือรูปภาพ พร้อมทั้งให้เด็กได้คิดโดยใช้คำถามลักษณะ divergent question และเปิดโอกาสให้เด็กลงมือกระทำโดยเชิดหุ่นหรือคิดเล่าเรื่องเองจากภาพ ซึ่งแผนการเล่านิทานดังกล่าวนี้สอดคล้องกับความเห็นของ ลิว และ ริทซ์ (Livo & Rietz 1986 : 348) ที่ว่า

การเล่านิทานมีความสัมพันธ์กับความคิดสร้างสรรค์ คือ ผู้เล่าและผู้ฟังต่างมีประสบการณ์ร่วมกันในการเล่านิทานและแสดงออกในทางสร้างสรรค์ ทั้งนี้เขาได้อธิบายว่า ความคิดสร้างสรรค์จากการฟังนิทาน เกิดจากความสามารถซึ่งไม่ใช่เพียงการได้เห็นเท่านั้น แต่หมายถึงการเฝ้าดูอย่างที่มีวิจารณญาณ ไม่ใช่เพียงเป็นการได้ยิน แต่หมายถึง การฟังอย่างตั้งใจ ไม่ใช่เพียงการเลียนแบบ แต่หมายถึง การได้คิดในสิ่งแปลก ๆ ใหม่ ๆ และไม่ใช่เพียงการสังเกต แต่หมายถึง การได้มีประสบการณ์และรับรู้สิ่งใหม่ ๆ ในทันทีทันใด

จากแนวคิดซึ่งเหมือนกันดังกล่าวข้างต้น แผนการเล่านิทานโดยใช้หุ่นและรูปภาพซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นนี้ จึงช่วยส่งผลให้เด็กปฐมวัยทั้ง 2 กลุ่มมีความคิดสร้างสรรค์ไม่แตกต่างกัน

1.2 ในขณะที่ดำเนินการทดลอง ผู้วิจัยได้สร้างบรรยากาศของความ เป็นกันเอง ยิ้มแย้มแจ่มใส ให้เด็กเกิดความรู้สึกอบอุ่นใจ ให้เด็กมีอิสระในการแสดงความคิดเห็น ชมเชยให้กำลังใจ และสนับสนุนให้เด็กตอบโดยไม่มีการวิพากษ์วิจารณ์ว่าถูกหรือผิดแต่ประการใด ซึ่งลักษณะบรรยากาศเช่นนี้มีผลทำให้การเล่านิทานทั้ง 2 รูปแบบ ส่งผลต่อการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ สอดคล้องกับ โรเจอร์ (Rogers 1959 : 78-90) ซึ่งพบว่า สถานการณ์ที่ส่งเสริมให้บุคคลเกิดความคิดสร้างสรรค์ ได้แก่ สถานการณ์ที่บุคคลรู้สึกปลอดภัย ซึ่งเกิดจากความรู้สึกว่าตนเองมีค่าเป็นที่ยอมรับของคนอื่น มีอิสระในการแสดงออก โดยไม่มีการวัดผลหรือประเมินผล

1.3 เด็กในวัย 5 - 6 ปีนี้ เป็นวัยที่มีพัฒนาการในการสร้างมโนภาพในใจ (immagination) เห็นได้จากการที่เด็กสร้างมโนภาพใน เรื่องของการมีเพื่อนสมมติ (imaginary companion) ซึ่งเป็นเพื่อนที่ไม่มีตัวตนจริง (ประไพพรรณ ภูมิวุฒิสาร 2525 : 95) กลุ่มทดลองที่ฟังนิทานโดยใช้รูปภาพ จึงสามารถจินตนาการและวาดมโนภาพของตัวละครในนิทานแต่ละตัวให้มีการเคลื่อนไหว และมีความต่อเนื่องกันเป็นเรื่องราวที่ไม่ขาดตอน ซึ่งคล้ายกับการฟังโดยใช้หุ่น และ เด็กในวัยนี้มีพัฒนาการด้านการรับรู้ภาพได้ดี เด็กจะสามารถรับรู้รายละเอียดของภาพ และขณะเดียวกันก็สามารถแยกแยะความแตกต่างของสิ่งต่าง ๆ

ในภาพออกจากกันได้ ตลอดจนรับรู้มิติของภาพได้ นอกจากนี้รูปภาพที่ใช้ในการวิจัยเป็นภาพการ์ตูน ซึ่งมีสีสันสดใส มีฉากประกอบสวยงาม จึงช่วยเราใจและดึงดูดความสนใจ ทำให้เด็ก ๆ เกิดความประทับใจ สนใจที่จะติดตามเรื่อง และมีความกระตือรือร้น (สุมิตรา เจมฉวาสิน 2529 : 1) เช่นเดียวกับการใช้หุ่น

จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้น เด็กปฐมวัยที่ฟังนิทานด้วยการเล่าโดยใช้หุ่นกับเด็กปฐมวัยที่ฟังนิทานด้วยการเล่าโดยใช้รูปภาพจึงมีความคิดสร้างสรรค์ไม่แตกต่างกัน ฉะนั้นในการเล่านิทานเพื่อการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ให้กับเด็กปฐมวัยนี้ สามารถเล่าโดยใช้หุ่นหรือรูปภาพก็ได้ เพราะให้ผลไม่แตกต่างกัน

2. การเล่านิทานโดยใช้หุ่นกับรูปภาพต่างช่วยให้เด็กปฐมวัยทั้ง 2 กลุ่ม มีพัฒนาการทางความคิดสร้างสรรค์ ด้านความคิดคล่องแคล่ว ความคิดริเริ่ม และความคิดละเอียดลออสูงขึ้น อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 จากผลการวิจัยนี้ กล่าวได้ว่า เราสามารถใช้หุ่นกับรูปภาพเพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ให้กับเด็กปฐมวัยได้ เช่นเดียวกับเราสามารถใช้หุ่นกับรูปภาพเป็นเครื่องมือในการส่งเสริมพัฒนาการด้านต่าง ๆ ของเด็ก ดังผลการวิจัยของ สุนีย์ ชินศักดิ์ชัย (2525 : 57) ซึ่งได้ทดลองใช้หุ่นมือเพื่อพัฒนาจริยธรรมด้านความเอื้อเฟื้อแก่เด็กนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ผลพบว่าเด็กที่ได้รับการสอนด้วยหุ่นเชิดมือจะมีพัฒนาการทางจริยธรรมด้านความเอื้อเฟื้อสูงกว่าเด็กที่ได้รับการสอนตามปกติอย่างมีนัยสำคัญ และ กันยา ประสงค์เจริญ (2525 : 85) ได้ศึกษาผลการใช้หุ่นประกอบการเล่านิทานเพื่อพัฒนาวินัยในตนเอง ด้านความรู้สึกรับผิดชอบโดยทำการทดลองกับนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ผลพบว่า กลุ่มทดลองที่เรียนรู้โดยการใช้นิทานประกอบนิทานจะมีวินัยในตนเองด้านความรู้สึกรับผิดชอบสูงกว่ากลุ่มควบคุมที่ทำ การสอนตามปกติอย่างมีนัยสำคัญ ยังมีผลงานวิจัยที่ได้ผลออกมาในลักษณะเดียวกันได้แก่ ผลงานวิจัยของ ยุวดี เดชะอิงอกร (2525 : 71) ได้ศึกษาการเชิดหุ่นหนังตะลุง เป็นสื่อกลาง เพื่อพัฒนาจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ผลพบว่า กลุ่มนักเรียนที่ได้รับการสอนด้วยการเชิดหุ่นหนังตะลุงจะมีพัฒนาการด้านความซื่อสัตย์สูงขึ้นจากเดิมอย่างมีนัยสำคัญ นอกจากนี้ บุษผา เรืองรอง (2526 : 66) ได้ทดลองใช้การเล่านิทานประกอบภาพพัฒนาความคิดเชิงจริยธรรม ในเรื่อง ความซื่อสัตย์ ความเอื้อเฟื้อเพื่อแม่ ความขยันหมั่นเพียร ความมีระเบียบวินัย ความตรงต่อเวลา และความกตัญญูทุกเวที ผลปรากฏว่า นักเรียนมีความคิดรวบยอดทางจริยธรรมเพิ่มขึ้นในทุกเรื่อง และจากผลการวิจัยของพร็ิม เพรา นิคมร (2526 : บทคัดย่อ)

ได้ทดลองใช้การเล่านิทานประกอบภาพที่มีรูปเป็นคนและมีรูปเป็นสัตว์เสริมสร้างพฤติกรรมเอื้อเพื่อให้เด็ก และพบว่าสามารถช่วยเพิ่มพฤติกรรมเอื้อเพื่อให้สูงขึ้น

การที่เด็กปฐมวัยที่ฟังนิทานด้วยการเล่าโดยใช้หุ่น กับเด็กปฐมวัยที่ฟังนิทานด้วยการเล่าโดยใช้รูปภาพมีพัฒนาการทางความคิดสร้างสรรค์ด้านความคิดคล่องแคล่ว ความคิดริเริ่ม และความคิดละเอียดลออสูงขึ้นกว่าก่อนการทดลองนั้น นอกจากเหตุผลที่มี แนวคิด ทฤษฎี และวิธีสอนแบบสร้างสรรค์ รวมทั้งมีการจัดกิจกรรมและบรรยากาศที่เอื้อต่อการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ดังกล่าวในข้อ 1.1 และ 1.2 แล้วนั้น หุ่นเป็นสื่อที่เคลื่อนไหวได้ สามารถให้ทั้งความรู้สื่อความหมายให้เด็กเข้าใจสิ่งต่าง ๆ และเปิดโอกาสให้เด็กได้แสดงออก จึงมีคุณค่าในด้านการสร้างความสนใจ และกระตุ้นให้เด็กได้แสดงออกทางความคิดสร้างสรรค์ได้อย่างหนึ่ง สอดคล้องกับความเห็นของ ชัยณรงค์ เจริญพานิชย์กุล (2530 : 108) ที่ว่า หุ่นเป็นวิธีทางที่ให้ผลดีเยี่ยมทางหนึ่ง ในการใช้กระตุ้นเราให้เด็กพัฒนาหลาย ๆ ด้าน เช่น การแสดงออก เรื่องศิลปะ เรื่องดนตรีและการละคร พัฒนาการทางภาษาและความคิดสร้างสรรค์ นอกจากนี้ การที่ได้ได้เล่นกับหุ่นหรือใช้หุ่นสื่อสารกับผู้ใดเด็กคุ้นเคย จะเป็นการช่วยพัฒนาเด็ก ในการใช้มือเคลื่อนไหวอย่างคล่องแคล่ว ว่องไว เฉียบแหลม พัฒนาการแสดงออกทางอารมณ์ แสดงจินตนาการ ความคิดค้นจากประสบการณ์และความสามารถเชิงสร้างสรรค์ของเด็กให้ปรากฏออกมา (อรพมา ยุทธวงศ์ 2527 : 568) ส่วนรูปภาพนั้น แม้จะเป็นวัสดุ 2 มิติ เคลื่อนไหวไม่ได้ แต่ก็สามารถทำให้ผู้ดูเข้าใจในลักษณะมิติที่ 3 ได้ โดยใช้เทคนิคในเรื่อง perspective แสง สี และเงา เข้าช่วย ทำให้ภาพมองดูลึก ดิน ไกล และใกล้ ได้ (วิททิช และ ชูลเลอร์ Wittich and Schuller 1957 : 75-79) นอกจากนี้ รูปภาพสามารถเราให้เด็กแสดงความคิดสร้างสรรค์ได้ โดยการพูด การเขียน หรืออาจเกิดความคิดในทางสร้างสรรค์ โคลงกลอน หรือการแสดงละคร (James W. Brown อ้างถึงใน ประภา ภูวณ 2515 : 3) ดังผลการทดลองของ ทอแรนซ์ (Torrance 1973 : 7-9) ที่ทดลองสอนเด็กโดยให้ดูภาพแล้วให้ลองคิดสิ่งที่ต้องการรู้จากภาพ ซึ่งไม่ปรากฏในภาพ ผลพบว่า วิธีการนี้สามารถกระตุ้นให้เด็กเกิดความคิดของตนเอง และคิดแปลกแตกต่างจากสิ่งที่ได้พบได้เห็น อันเป็นทางหนึ่งที่กระตุ้นให้เด็กคิดสร้างสรรค์ และเรียนรู้การแก้ปัญหาต่อไป จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้นการเล่านิทานโดยใช้หุ่นกับรูปภาพ จึงสามารถส่งผลต่อพัฒนาการทางความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยให้สูงขึ้น

ข้อสังเกตที่ได้จากการวิจัย

การเล่านิทานเพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ให้แก่เด็กปฐมวัยด้วยการใช้รูปแบบการเล่าโดยใช้หุ่นกับรูปแบบการเล่าโดยใช้รูปภาพ ผู้วิจัยพบข้อสังเกต ดังนี้

1. เด็กปฐมวัยที่ฟังนิทานด้วยการเล่าโดยใช้หุ่น มีความสนใจ สนุกสนานเพลิดเพลินมาก โดยเฉพาะในระยะแรก ๆ เด็กจะมีความกระตือรือร้นอยากขอร่วมเชิดหุ่นด้วยตนเอง นอกจากนี้ขณะที่ผู้วิจัยเล่านิทาน เด็กจะพูดคุยเกี่ยวกับลักษณะของหุ่นและเหตุการณ์ในนิทานแต่ละฉาก ทำให้การเล่าในบางครั้งต้องหยุดชะงักลง ซึ่งผู้วิจัยมีความเห็นว่า เด็กอาจไม่ค่อยมีโอกาสได้ฟังนิทานด้วยการเล่าโดยใช้หุ่นและลักษณะของหุ่นก็เป็นสื่อที่เคลื่อนไหวได้ ทำให้เด็ก ๆ ตื่นเต้นเมื่อได้เห็น แต่เมื่อผู้วิจัยให้คำแนะนำในแง่ของการปฏิบัติตนขณะฟังนิทานพร้อมทั้งบอกให้ทราบว่า เด็กจะได้มีโอกาสเล่นกับหุ่นหลังจากฟังนิทานจบลง ทำให้เด็ก ๆ ให้ความร่วมมือกับผู้วิจัยเป็นอย่างดี ส่วนเด็กปฐมวัยที่ฟังนิทานด้วยการเล่าโดยใช้รูปภาพนั้น เด็กมีความสนใจและตั้งใจฟังนิทานดี แต่ก็พูดคุยกันบ้างตามผู้วิจัยบ้างถึงเหตุการณ์ที่ปรากฏในรูปภาพ ซึ่งผู้วิจัยมีความเห็นว่า เป็นลักษณะการเรียนรู้ตามธรรมชาติของเด็กที่ช่างซักถาม อยากรู้ อยากเห็น และเมื่อผู้วิจัยให้คำแนะนำในการปฏิบัติตนขณะฟังนิทานเด็กก็ให้ความร่วมมืออย่างดี ทำให้การดำเนินการของผู้วิจัยเป็นไปตามลำดับขั้นตอนอย่างราบรื่น ดังนั้นก่อนการเล่านิทานควรควรตกลงเกี่ยวกับกติกาการปฏิบัติตนขณะฟังนิทานให้กับเด็กด้วย

2. การดำเนินกิจกรรมในขั้นนำของการเล่านิทานให้แก่ตัวอย่างประชากรทั้ง 2 กลุ่ม ซึ่งกระตุ้นให้เด็กคิดโดยใช้สิ่งที่คลุมเครือไม่ชัดเจน ได้แก่ การแสดงหุ่นตอนหนึ่งของนิทาน หรือการให้เด็กดูรูปภาพตอนหนึ่งของนิทาน แล้วให้เด็กทำนายจากข้อมูลที่จำกัดนั้นโดยใช้คำถาม เช่น ลองบอกซิว่า มีอะไรเกิดขึ้น หรือ เตาชี้ว่า เรื่องจะเป็นอย่างไรต่อไป ผู้วิจัยพบว่า จะมีบางคนตอบว่าไม่ทราบ และบางคนก็ไม่กล้าแสดงความคิดเห็น แต่เมื่อผู้วิจัยให้กำลังใจ สนับสนุนให้เด็กตอบโดยไม่วิจารณ์ว่าถูกหรือผิด ชมเชย เมื่อมีผู้ตอบได้แปลกแตกต่างจากเพื่อน ทำให้เด็ก ๆ กล้าตอบมากขึ้นและคำตอบที่ได้จะแตกต่างกัน ดังนั้นการให้กำลังใจเด็กจึงเป็นสิ่งที่สำคัญมาก

3. การดำเนินกิจกรรมในขั้นสรุปของเด็กปฐมวัยที่ฟังนิทานด้วยการเล่าโดยใช้หุ่น โดยเปิดโอกาสให้เด็กเล่นกับหุ่น เด็ก ๆ จะสนใจ และแย่งกันออกมาเล่น ซึ่งส่วนใหญ่เด็กจะใช้หุ่นพูดคุยกับผู้อื่น พูดคุยกันเอง เป็นเรื่องราวโดยมิได้ร่วมกันคิดมาก่อน ส่วนเด็กปฐมวัยที่ฟังนิทานด้วยการเล่าโดยใช้รูปภาพ หลังจากเล่านิทานจบลง ผู้วิจัยให้เด็กคิดเล่าเรื่องเอง

จากรูปภาพตอนหนึ่งของนิทานที่แจกให้ ซึ่งในระยะแรก เด็กจะเล่าจากรูปภาพ เช่นเดียวกับที่ผู้
ที่ผู้วิจัยเล่า แต่เมื่อผู้วิจัยกระตุ้นโดยใช้คำถาม เช่น "สมมติว่าเด็กชายคนนี้เขาไม่ได้ต้องเสีย
เขาจะเป็นโรคอะไรอย่างอื่นได้อีก เพราะอะไรเขาถึงเป็นโรคนั้น" เด็ก ๆ จะช่วยกันเล่าต่อ
จนผูกเป็นเรื่องราวได้ ดังนั้นครูจึงต้องรู้จักสร้างสถานการณ์และรู้จักการตั้งคำถามกระตุ้น
ให้เด็กคิด เพื่อเป็นการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ให้เกิดขึ้นในเด็กปฐมวัย

ข้อเสนอแนะ

ก. ข้อเสนอแนะทั่วไปสำหรับครูและผู้ที่เกี่ยวข้อง

1. จากผลการทดลองทำให้ทราบว่า ความคิดสร้างสรรค์สามารถส่งเสริม
ให้พัฒนาได้ด้วยการเล่านิทาน ซึ่งใช้เทคนิควิธีการที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ ดังนั้นครูและ
ผู้ที่เกี่ยวข้องจึงควรนำเทคนิคและวิธีการตามแผนการเล่านิทานที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นทั้ง 2 รูปแบบคือ
การเล่าโดยใช้หุ่น และการเล่าโดยใช้รูปภาพไปใช้ในการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ให้เกิดขึ้น
กับ เด็กปฐมวัย
2. การเล่านิทานเพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ให้แก่เด็กปฐมวัยนี้ ครูและ
ผู้ที่เกี่ยวข้อง ควรได้ตระหนักถึงความสำคัญในการประยุกต์วิธีการสอนเพื่อพัฒนาความคิด
สร้างสรรค์โดยจัดกิจกรรมอื่น ๆ ที่มีความเกี่ยวข้องกับความคิดสร้างสรรค์ เช่น กิจกรรมด้านศิลปะ
ด้านภาษา ด้านนาฏกรรม ฯลฯ มาประกอบการเล่านิทาน โดยดัดแปลง ปรับปรุงให้เหมาะสม
และจัดในช่วงเวลาต่าง ๆ กัน ทั้งก่อนการเล่าระหว่างเล่า หรือเมื่อเล่านิทานจบลง จะทำให้
การเล่านิทานมีคุณค่ามากยิ่งขึ้น และเด็ก ๆ ได้รับทั้งความสนุกสนานและประโยชน์หลาย ๆ อย่าง
ไปพร้อมกัน
3. การเล่านิทานโดยใช้หุ่น หากมีผู้ช่วยเชิดหุ่น จะทำให้การเล่านิทานเป็นไป
อย่างค่อเนื่องไม่ขาดตอนมีชีวิตชีวามากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ หุ่นที่นำมาใช้ประกอบการเล่านิทาน
เราสามารถใช้นุ่นหลาย ๆ ประเภท ทั้ง หุ่นเงา หุ่นมือ หุ่นชัก หุ่นเชิดที่ประดิษฐ์จาก
เศษวัสดุ ฯลฯ เพื่อให้เด็กมีโอกาสจินตนาการอย่างกว้างขวาง ไปด้วยกับการแสดงของหุ่นแต่ละ
ประเภทที่มีลักษณะการเคลื่อนไหวและความสามารถเฉพาะแตกต่างกันออกไป เป็นการช่วย
เพิ่มพูนประสบการณ์ทางการเรียนรู้ และส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ให้กับ เด็กได้เป็นอย่างดี
แต่อย่างไรก็ตามในการนำหุ่นมาใช้ประกอบการเล่านิทาน ควรคำนึงถึงลักษณะเฉพาะของหุ่น

แต่ละประเภทที่สามารถแสดงอาการปฏิกิริยาทำทางไปตามท้องเรื่องในนิทานได้อย่างเหมาะสมด้วย

4. การเล่านิทานโดยใช้รูปภาพนั้น รูปภาพที่ใช้ควรเป็นภาพการ์ตูนขนาดใหญ่พอที่เด็กทั้งชั้นเห็นได้ชัดเจน มีสีสันสดใส ลักษณะภาพมีการเคลื่อนไหว ให้ความรู้สึกมีชีวิตชีวา สอดคล้องกับเนื้อเรื่องและใช้อธิบายเรื่องได้

5. การเล่านิทานเพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์นั้น สิ่งสำคัญที่ควรคำนึงถึงคือการให้เด็กมีโอกาสเป็นทั้งผู้ผู้ฟัง และในขณะที่เดียวกันส่งเสริมให้เด็กได้ใช้ความคิดโดยใช้คำถามในลักษณะ divergent question ซึ่งได้แก่ คำถามที่เปิดโอกาสให้เด็กตอบได้หลาย ๆ อย่าง เช่น ถ้าเสื้อหลุดออกจากทรง แล้วเหยี่ยวเด็ก ๆ ไปพบเข้าจะทำอย่างไร เด็ก ๆ จะช่วยทำให้บ้านเมืองสะอาดได้อย่างไร สมมติแมลงวันได้ เด็ก ๆ คิดว่ามันจะพูดอะไรกันในขณะที่ตอมกองขยะ เด็ก ๆ ลองเดาซิว่าต่อไปเรื่องจะเป็นอย่างไร ฯลฯ หลังจากหลังจากนั้นให้เด็กได้มีประสบการณ์ในแงุ่มที่แปลกออกไป เช่น ให้แต่งเรื่องขึ้นใหม่โดยใช้ตัวละครเดิม ตั้งชื่อเรื่อง หรือเล่นกับหุ่นอย่างอิสระ ฯลฯ

6. สำหรับเด็กที่ไม่กล้าแสดงความคิดเห็น ครูควรหาวิธีช่วยเหลือโดยการฝึกให้เขามีความเชื่อมั่นในตนเอง กล้าแสดงออก ด้วยการใช้คำถามที่ไม่ยากเกินไป ให้เด็กมีอิสระในการตอบ ชมเชย ให้กำลังใจ สนับสนุนให้เด็กตอบโดยไม่มีการวิพากษ์วิจารณ์ว่าถูกหรือผิด เพื่อฝึกให้เขากล้าแสดงความคิดเห็นออกมาให้เพื่อน ๆ ฟัง

ข. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาถึงวิธีสอนและแนวการจัดกิจกรรมในลักษณะต่าง ๆ ที่จะช่วยส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ในระดับปฐมวัย เพื่อให้ได้มาซึ่งวิธีการหลาย ๆ วิธีในการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ตั้งแต่เยาว์วัย

2. ควรมีการศึกษาถึงรูปแบบการเล่านิทานแบบอื่น ๆ เช่น การเล่าโดยวาดภาพประกอบ การเล่าโดยใช้เชือก การเล่าโดยใช้กระดาษวงกลม ฯลฯ ว่ามีรูปแบบใดบ้างที่ส่งผลต่อความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย

3. ควรศึกษาว่าคำถามลักษณะใดที่จะช่วยส่งเสริม ให้เด็กพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ในด้านความคิดคล่องแคล่ว ความคิดริเริ่ม และความคิดละเอียดลออ